

การวิเคราะห์ระบบบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสม

นางสมศรี เพ็ญกุล

005291

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2514

AN ANALYSIS OF THE COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS
ADMINISTRATIVE SYSTEM

Mrs. Somsric Dhepnukool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอมติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

นาง น. น. น.

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

ดร. เรือง เจริญชัย

วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ชื่อ นางสาวศิริ เพชรนุกูล

ปีการศึกษา 2513

การวิเคราะห์ระบบบริหารโรงเรียนมัธยม แบบประสม

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งที่จะ

1. ศึกษาระบบบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสม โดยเฉพาะในด้านการจัดสายงานบริหารโรงเรียน (Administrative Structure)
2. ศึกษาอุปสรรคและปัญหาในการจัดและการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมแบบประสม และแนวความคิดของผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาเหล่านั้น
3. พิจารณารูปแบบของการจัดสายงานบริหารที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ส่วนกลาง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสม จำนวน 9 โรงเรียน และครูจากโรงเรียน คิงเกล้าโรงเรียนละ 20 คน รวมทั้งการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ในขั้นต้น ได้ดำเนินการศึกษาต้นคว้าเอกสารและตำราทางวิชาการ เกี่ยวกับหลักและทฤษฎีทางการบริหาร และที่เกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมแบบประสม ทั้งในและนอกประเทศ จากนั้นได้สัมภาษณ์ (อย่างไม่เป็นทางการ) บุคคลผู้เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมความคิดสำหรับสร้างแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ ในการวิจัยนี้ ทั้งนี้ได้ทำการสำรวจงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ด้วย

ชั้นต่อมาได้จัดทำแบบสัมภาษณ์แล้วเดินทางไปสัมภาษณ์ตัวแทนประชากรที่เลือกไว้ พร้อมทั้งรวบรวมเอกสารและรายละเอียดในเรื่องนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า

1. การจัดสายงานบริหาร โรงเรียนมัธยมแบบประสมในปัจจุบัน มีลักษณะไม่ต่างกัน เนื่องจากได้มีการวางขอบข่ายและรูปแบบสายงานบริหาร โรงเรียนมัธยมแบบประสมไว้สำหรับใช้เป็นโครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงเรียนอยู่แล้ว มีปัญหาอย่างเดียวกันคือ การที่ช่วยอาจารย์ใหญ่เป็นได้เพียงข้าราชการชั้นโท ในขณะที่หัวหน้าสายวิชาบางสายเป็นชั้นเอกใดทำให้เกิดความยุ่งยากในด้านการบังคับบัญชา
2. สายงานบริหารที่มีปัญหามากที่สุดคือ สายงานในระดับจังหวัด ทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ส่วนสายงานในระดับกรม-กองนั้น มีปัญหาในเรื่องบุคลากรปฏิบัติงานลาช้าและขาดการประสานงานกันในบางครั้ง
3. ได้มีการกำหนดคุณลักษณะและประสมการแต่งตั้งการบริหาร ของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสม การเลือกและการสรรหาตัวบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่เป็นไปอย่างมีหลักการและเหตุผล
4. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสมบางท่านยังขาดคุณลักษณะบางอย่างทางการบริหารเช่นภาวะผู้นำ หลักประชาธิปไตย การส่งเสริมบรรยากาศและสภาพในการทำงานของครู
5. โรงเรียนมัธยมแบบประสมสามารถจัดหากฎได้เพียงพอในค่านปริมาณ และคุณภาพของครูทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ดี
6. ควรมีการแก้ไขระเบียบเรื่องการกำหนดอัตราอัตราร้อยละของจำนวนโควตาผู้ที่จะได้เงินเดือนชั้น 2 ชั้น

๗. ครูยังไม่ได้รับสวัสดิการที่พอในความเป็นอยู่ แต่ในด้านความก้าวหน้าทางอาชีพ ครูได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการอบรมและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นพิเศษ

๘. การติดต่อสื่อสารและการประสานงานภายในโรงเรียนมีปัญหาสำคัญคือการขาดเครื่องมือทางการสื่อสารบางอย่างและตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงานขาดความรับผิดชอบ

๙. ชุมชนให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนมัธยมแบบประสมอย่างดียิ่ง

๑๐. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ใหญ่และครูยังไม่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกันอยู่ในเกณฑ์ แม้จะมีการแบ่งแยกเป็นกลุ่ม (cliques) บาง แต่ส่วนใหญ่รวมมือกันทำงานของโรงเรียนดี

๑๑. การหารูปแบบของการจัดสายงานบริหารงานโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ นั้น ปรากฏว่าการจัดสายงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีลักษณะเหมาะสมแต่เป็นส่วนใหญ่ เพียงแค่ปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อยตรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ซึ่งเป็นหน่วยงานประเภท Assistant to Staff มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ (Advisory) และเป็นตัวแทนเมื่อหัวหน้าหน่วยงานหลักมอบหมายอำนาจให้ปฏิบัติการแทน (Representatives) ไม่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการ สายงานตรงนี้ไม่ควรใช้เส้นที่ขอลงมาจากอาจารย์ใหญ่ เพราะทำให้เขาใจผิดกันว่าผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่มีอำนาจบังคับบัญชาหัวหน้าสายหรือหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ได้ จึงควรแยกเป็นกิ่งออกไปทางคันไถด้านหนึ่งในระดักรองลงมาจากอาจารย์ใหญ่ และใช้เส้นจุดแสดงความเกี่ยวของสัมพันธ์กันในลักษณะของการประสานงานมีสายบังคับบัญชา

Thesis Title . An Analysis of the Comprehensive Secondary
School Administrative System.

Name Mrs.Somsrie Dhepnukool

Department Educational Administration

Academic Year 1970

ABSTRACT

Objectives

The objectives of the research were:

1. to study the administrative system in the Comprehensive Secondary Schools in Thailand, especially in the administrative structure,
2. to study the obstacles and problems in organizing and managing the Comprehensive Secondary Schools and concepts of those concerned in solving the problems, and
3. to develop a proper form of the administrative structure of the Comprehensive Secondary Schools.

Procedures

This research attempted to survey the concepts of the administrators in central departments of the Ministry of Education, nine principals and twenty teachers from nine schools selected, including related documents.

The first step was the study of the documents and texts, from within the country and abroad, in the field of the principles and theories of administration, and also about the Comprehensive Secondary Schools. In addition to this was the informal interview with those concerned in order to collect their concepts for using as a basis in forming the structured - interview form for this research. This also included the study of other researches which related to this research.

The next step was the preparation of the interview form and having interviewed selected samples and the collection of documents and details.

Results

The results of this research were:

1. the administrative structure of the Comprehensive Secondary Schools were the same, since the chart of administrative structure for these schools had been formed as a guide line. There was only one problem that is the opportunities of promotion for the assistant principals are too limited. They were authorized to be promoted up to second grade only, whereas some of the heads of department were authorized to be promoted up to first grade, and this might create problems in the line of control;

2. there were many problems of the administrative structure at the provincial level that were the obstacles of school administration. But the problems at the departmental level were about personnel unadequacy of effectiveness and coordination;

3. the criteria for principal qualification and experience has been set up and the selection of the principal has been performed rationally;

4. some principals still lacked significant administrative characteristics such as leadership, sense of democratic idea, human relations, and the intention to support teachers' climates and working conditions;

5. the Comprehensive Secondary Schools could provide enough quantity of teachers whose academic qualification was in good standard;

6. there should be the revision of the regulation on double steps promotion;

7. the teachers' welfare was not proper enough but they had been well supported to have in - service training and further studies;

8. the problems in communication and coordination in schools were the lack of some communication equipments and the sense of responsibility of school personnels;

9. the Comprehensive Secondary Schools had received very good cooperation from the community;

10. the relations between the principals and the teachers were not satisfactory, but among the teachers themselves were good even though there were some cliques, the majority still worked in unity.

31. According to the third objective of this research that is to develop a proper form of the administrative structure of the Comprehensive Secondary Schools, it was found that the present form of the Comprehensive Secondary School administrative structure was mostly satisfactory. The only one part that should be corrected was at the position of assistant principals who were classified as "Assistant to Staff" and had no authority for decision - making. Line of cooperation (-----) should be used here instead of line of authority (-----).

ในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การวิเคราะห์ระบบบริหาร โรงเรียนมัธยมแบบประสม" ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านดังต่อไปนี้

คร. เรื่อง เจริญชัย ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม (ค.ม.ส.) ได้กรุณาให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และได้กรุณาให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานโครงการฯ (ค.ม.ส.) ออกหนังสือขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสมที่เลือกไว้เป็นตัวแทนประชากร ทำให้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สาธร อาจารย์ประจำแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำนับตั้งแต่การเลือกหัวข้อเรื่องสำหรับทำวิทยานิพนธ์ การตรวจโครงร่างที่เสนอเพื่อขอทำวิทยานิพนธ์ การหาอาจารย์ที่ปรึกษา หลักและทฤษฎีทางการบริหาร เทคนิควิธีในการสร้างแบบสัมภาษณ์ตลอดจนให้กำลังใจตลอดมา

อาจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคลัง อาจารย์ประจำแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นในการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารหลายเล่ม

ท่านรองอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ท่านผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล ตลอดจนท่านผู้มีนามต่อไปนี้ ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และความคิดเห็นในการดำเนินงานบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสม ตลอดจนให้เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของ

1. นางฐะปะนีย์ นาคกรธรรม หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา
2. นางปราณี เถลิงผล ศึกษาานิเทศก์กรมวิสามัญศึกษา
3. นางประพิศ บุทธสารประสิทธิ์ ศึกษาานิเทศก์กรมวิสามัญศึกษา
4. นางสาว อารัมย์ หนองจันทร์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุนารีวิทยา
5. นางฉวี นุชอินทุ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสตรีศรีสุวิทย์
6. นายสรรเสริญ อุทัยเฉลิม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอินทศึกษา

นอกจากนี้ยังมีท่านหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ในกองโรงเรียนรัฐบาล เจ้าหน้าที่ในสำนักงานโครงการฯ (ค.บ.ส.) อาจารย์ใหญ่และครูของโรงเรียนมัธยมแบบประสม ที่เลือกเป็นตัวแทนประชากรในการวิจัยครั้งนี้

เพื่อนนิสิตอีก ๒ ท่านซึ่งได้ช่วยเป็นธุระในเรื่องที่พักและเป็นเพื่อนเดินทางไปสัมภาษณ์ในจังหวัดต่าง ๆ คือ คุณประพันธ์ พันธุ์พาณิชย์ แห่งโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และคุณองอาจ โสมะชุตพันธ์ แห่งโรงเรียนประจำอำเภอสันป่าตอง

งานวิจัยครั้งนี้คงจะสำเร็จลงด้วยดีไม่ได้ขาดความร่วมมืออนุเคราะห์จากท่านทั้งหลายที่ไดกล่าวนามมานี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสุดซึ้งไว้ ณ ที่นี้

อนึ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านคณบดีและท่านคณาจารย์แห่งคณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ได้ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จนได้มีโอกาสทำงานวิจัยนี้ให้เป็นความก้าวหน้าอย่างหนึ่งของชีวิต และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ หวังขอขอบคุณ คุณแซมซอย สนิธิเศร ที่ได้รวบรวมพิมพ์ให้จนเป็นที่เรียบร้อย

สมศรี เพ็ญกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการแผนผังประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้	7
3 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 อภิปรายผลการวิจัย	124
6 สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	140
ประวัติการศึกษา	147

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	สัมพันธภาพและความเหมาะสมทางด้านการบริหารของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสม	102
2	ความเห็นของอาจารย์ใหญ่ในเรื่องหลักและกระบวนการในการบริหาร	103
3	ความเห็นของอาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับสายงานบริหารภายในโรงเรียนที่จัดอยู่ในปัจจุบัน	106
4	ความเห็นของอาจารย์ใหญ่ในเรื่องความไม่คล่องตัวของสายงานในระดับต่าง ๆ ตามลำดับ	106
5	ความเห็นของอาจารย์ใหญ่เรื่องสายงานระดับจังหวัด	107
6	ข้อคิดเห็นของอาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับการส่งเสริมความสำเร็จในสายงานระดับจังหวัด	110
7	ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการศึกษาต่อสื่อสารภายในโรงเรียนเรียงตามลำดับความสำคัญมาก - น้อย	111
8	ความร่วมมือที่โรงเรียนได้รับจากชุมชน	112
9	ความเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับครู	114
10	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกำหนดจำนวนโควตาผู้ที่จะได้เงินเดือนขั้น 2 ขึ้นเป็นอัตราร้อยละ	115
11	ความเห็นของอาจารย์ใหญ่ในเรื่องการกำหนดจำนวนโควตาผู้ที่จะได้เงินเดือนขั้น 2 ขึ้นเป็นร้อยละ	116
12	ปฏิบัติการของอาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับครูที่หย่อนสมรรถภาพ	117
13	คำตอมของอาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับการจัดหาคู่มือบริหาร	118
14	ความเห็นของครูน้อยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ความเป็นประชาธิปไตยของอาจารย์ใหญ่ และบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน...	121

รายการแผนผังประกอบ

แผนผังที่	หน้า
1	67
2	69
3	72
4	74
5	77
6	79
7	81
8	83
9	85